

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 5Cdo/61/2021
Identifikačné číslo spisu: 8716204398
Dátum vydania rozhodnutia: 23.06.2022
Meno a priezvisko: JUDr. Jana Halušková
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2022:8716204398.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Jany Bajánkovej a sudcov JUDr. Jozefa Kolcuna, PhD. a JUDr. Jany Haluškovej, v spore žalobcu SPP - distribúcia, a. s., so sídlom Mlynské nivy 44/b, 825 11 Bratislava, IČO: 35 910 739, zastúpeného Mgr Miroslavom Hanecom, advokátom so sídlom Hruštiny 602, 010 01 Žilina, proti žalovanej T. C., nar. XX.XX.XXXX, trvale bytom C. XXXX/XX, XXX XX U., zastúpenej JUDr. Julián Lapšanský, advokátska kancelária, spol. s. r. o., so sídlom Zelinárska 8, 821 08 Bratislava, IČO: 45 941 815, o zaplatenie 7.385,12 eur s príslušenstvom, vedenom na Okresnom súde Poprad pod sp. zn. 11C/96/2016, o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Prešove zo dňa 25. augusta 2020 sp. zn. 13Co/24/2020 takto

rozhodol:

Dovolanie z a m i e t a.

Žalovaná má voči žalobcovi nárok na náhradu trov dovolacieho konania v plnom rozsahu.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Poprad (ďalej len „okresný súd“ alebo „súd prvej inštancie“) rozsudkom zo dňa 03. decembra 2019 sp. zn. 11C/96/2016 zamietol žalobu a rozhodol, že žalovaná má právo na náhradu trov konania voči žalobcovi v rozsahu 100 %, o výške tejto náhrady bude rozhodnuté súdom samostatným uznesením.

1.1. Z dôvodov rozsudku okresného súdu vyplýva, že žalobca sa domáhal zaplatenia istiny vo výške 7.385,12 eura s príslušenstvom z dôvodu, že žalovaná odoberala plyn na odbernom mieste M. C. č. XX, pričom pri kontrole odberného miesta dňa 07.06.2014 žalobca nadobudol podozrenie, že žalovaná odoberá zemný plyn meradlom, na ktorom bola porušená plomba, overovacia a zabezpečovacia značka číselníka meradla, o čom bol vyhotovený zápis. Plynomer bol demontovaný a odoslaný na posúdenie znalcovi. Zo znaleckého posudku I.M. U. C. vyplynulo, že došlo k porušeniu zabezpečenia meradla proti neoprávnenej manipulácii. Súd prvej inštancie považoval konanie žalobcu v rozpore s dobrými mravmi, nakoľko poukazuje na ustanovenie § 82 zákona č. 251/2012 Z.z. a na skutočnosť, že zo strany žalovanej došlo k neoprávnenému odberu plynu, za ktorý je povinná uhradiť dodávateľovi, prevádzkovateľovi prepravnej siete a prevádzkovateľovi distribučnej siete, prevádzkovateľovi zásobníka skutočnú škodu, ak vznikla. Okresný súd mal z porovnania spotreby plynu na odbernom mieste pred a

po dobe, kedy malo dôjsť k údajnej škode preukázané, že škoda nevznikla, nakoľko porovnaním nebol zistený žiaden rozdiel. Spotreba bola konštantná, a ak aj bola poškodená overovacia značka meradla, tak meradlo plynomera meralo spotrebu správne, tým žalobcovi žiadna škoda nevznikla. Žalobca vypovedal, že zavinenie zo strany žalovanej je preukázané tým, že žalovaná nevníma rozdiel medzi dodávateľom plynu a prevádzkovateľom distribučnej siete a nepreukázala, že došlo k nahláseniu poškodenia plomby. Súd prvej inštancie naopak poukázal na to, že je práve v záujme prevádzkovateľa, a je jedno, či je to distribučná sieť, túto povinnosť splniť, keď odberateľ - spotrebiteľ nahlásil takúto skutočnosť. O tom, či mal vykonávať opravu, resp. zabezpečenie plomby zamestnanec distribúcie alebo SPP, a. s. nemôže vedieť a rozhodovať spotrebiteľ - odberateľ. Spotrebiteľ - odberateľ si plní svoje úlohy uhrádzaním platby za odber plynu. Okresný súd nemal preukázané, že došlo k neoprávnenému odberu plynu. Meradlo meralo, fungovalo a o tom, že bola porušená plomba, podľa názoru súdu prvej inštancie žalobca ani nevedel. Svoje tvrdenie, že odo dňa prepisu odberateľa na žalovanú dňa 13.2.2012 boli na odbernom mieste vykonané fyzické odpočty dňa 18.9.2012 a 18.9.2013, kedy bolo meradlo skontrolované, pričom poškodenie zabezpečenia meradla zistené nebolo, žalobca nepreukázal - nepredložil žiaden doklad, že uvedené zabezpečenie nebolo poškodené. Uvedené poškodenie, ak nevykonával odpočet priamo zamestnanec SPP a. s. resp. SPP - distribúcia a. s., ale firma v rámci subdodávky, tak takéto poškodenie ani nezistí. Svedkyňa J. L.B. uviedla, že vykonáva realitnú činnosť a zaoberá sa predajom nehnuteľností a je pravdou, že bola so žalovanou v plynárňach a pred tým zisťovali stav plynu, vody a elektriny, ale zisťovali len čísla, plombami sa nezaoberali. Čísla a stav diktovala pánovi C., ktorý povedal, že stav a čísla sedia, ale sú tam porušené plomby aj na vodomere aj na plynomeri. Začiatkom roka išli nahlásiť do plynárni stav a prepis na iného majiteľa - žalovanú a nahlásili aj porušenie plomby. Svedkyňa bola prítomná pri tom, ako pani z plynárni volala nejakému pánovi a na lístok napísala telefónne číslo, ktoré dala pani C.. V plynárňach pri okienku nahlásili stav aj to, že je porušená plomba. Stav a prepisy boli opísané v starom roku, ale na plynárňach boli robené prepisy v novom roku. Svedok U. C., manžel žalovanej na pojednávaní uviedol, že prepis nehnuteľnosti v katastri bol v januári 2012. Začiatkom januára prišla pozrieť osobne aj na poškodené plomby realitná maklérka p. L.. On hneď volal na telefónne číslo, ktoré mu dala manželka, SPP - p. N. a ten uviedol, že posla technika na druhý deň. Technik, keď sa dostavil, tak telefonoval a povedal, že žlté plomby sú v poriadku, ale svedok povedal, že nejde o plombu na číselníku merača, a on na to povedal, že vidí, že je porušená plomba, ale on to nemôže riešiť, ale že to posunie ďalej a príde to vyriešiť niekto iný. Na ďalší deň volal iný technik zo SPP, že plynomer zaplomboval a je to v poriadku. Prosil ho, aby ho počkal, že si to príde overiť, ale pracovník povedal, že má koniec pracovnej doby a nebude na neho čakať. Keď sa svedok vrátil z práce, plomba bola založená, držala na mieste a považoval to za vybavené. V roku 2014 prišli pracovníci SPP s tým, že potrebujú vymeniť plynomer a takisto chceli vidieť všetky plynové zariadenia v dome, tie im sprístupnil, spravil dokumentáciu a následne prišla informácia, že sa dopustili neoprávneného odberu plynu. Tá plomba podľa svedka vyzerala v poriadku. Svedok ďalej nevedel posúdiť, či to bolo zalepené provizórne, či držala plomba. Uviedol, že plynomer je na súkromnom pozemku, je voľne prístupný.

1.2. Súd prvej inštancie vec právne posúdil podľa ustanovení § 3 ods. 1, § 52 ods. 1 a 2, § 52 ods. 3 a 4, § 53 ods. 5, § 54 ods. 1, § 54 ods. 2, § 54 ods. 3, § 488 Občianskeho zákonníka a § 82 ods. 2 zákona č. 251/2012 Z. z. o energetike. Právny vzťah strán sporu posudzoval ako vzťah spotrebiteľský, nakoľko v konaní vystupuje žalovaná ako spotrebiteľka a žalobca ako dodávateľ. Okresný súd mal za to, že sú splnené predpoklady pre liberáciu z objektívnej zodpovednosti za škodu pri neoprávnenom odbere plynu bez ohľadu na to, či uvedená skutočnosť bola ohlásená dodávateľovi plynu, alebo zmluvnej strane zmluvy o dodávke plynu. Protiprávnym úkonom je správanie, ktoré sa prieči právu. Úkon je protiprávny, ak ním bola porušená právna povinnosť vyplývajúca zo zákona, zmluvy alebo inej právnej skutočnosti. Žalobca poukázal v žalobe na protiprávny stav ako na neoprávnený odber podľa § 82 ods. 1 písm. d) zákona o energetike. Podľa súdu prvej inštancie nejde o neoprávnený odber, nakoľko merač zaznamenával odber, skutočnú spotrebu plynu. Žalovaná preukázala, že odber plynu na odbernom mieste je v jednotlivých rokoch konštantný a ak aj došlo k poškodeniu plomby, nedošlo k poškodeniu meradla na plynomeri. Meradlo na plynomeri meralo reálnu spotrebu, aj keď plomba bola poškodená. Žalobcovi ako dodávateľovi plynu nevznikla žiadna škoda a neexistuje žiaden dôvod, aby súd žalobe vyhovel. Nie sú naplnené všetky predpoklady pre vznik objektívnej zodpovednosti za škodu. Zároveň žalobca nepostupoval pri výmene meradla v súlade so zákonom, pretože nekonal do 10 dní po oznámení poškodenia plomby ako mu ukladá zákon a všeobecné obchodné podmienky, ale výmenu plynomeru

odkladal o rok a pol. Žalovaná nahlásila problém s plombou na meradle už pri nadobudnutí nehnuteľnosti. Ak žalobca až po dvoch rokoch od nahlásenia vymenil plynomer, nesie plnú zodpovednosť za vznik škody, ak vôbec nejaká vznikla, keď okresný súd poukázal na to, že žalobcovi žiadna škoda nevznikla. Súd prvej inštancie uviedol, že posudzoval uvedený právny vzťah a postupoval v zmysle zákona na ochranu spotrebiteľa. Spotrebiteľ je slabšou stranou konania, preto je na žalobcovi preukázať, že došlo k neoprávnenému odberu a že vznikla škoda ako ustanovuje § 420 a nasl. Občianskeho zákonníka. Predpokladom vzniku zodpovednosti za škodu je príčinná súvislosť medzi protiprávnym konaním a vznikom škody, ktorú žalobca tento nepreukázal a neodôvodnil. Žalobca nepreukázal vznik škody a nemôže preukázať ani príčinnú súvislosť medzi protiprávnym stavom a vznikom škody, preto nie sú naplnené všetky predpoklady vzniku objektívnej zodpovednosti.

1.3. O trovách konania súd prvej inštancie rozhodol podľa § 262 ods. 1 a § 255 ods. 1 Civilného sporového poriadku (ďalej aj „CSP“). Vyslovil, že žalovaná má nárok na náhradu trov konania voči žalobcovi v plnom rozsahu, pretože bola plne úspešná.

2. Krajský súd v Prešove ako súd odvolací (ďalej tiež „krajský súd“ alebo „odvolací súd“) rozsudkom zo dňa 25. augusta 2020 rozsudok okresného súdu napadnutý odvolaním žalobcu potvrdil a žalovanej priznal nárok na náhradu trov odvolacieho konania voči žalobcovi v rozsahu 100 %. Odvolací súd skonštatoval, že súd prvej inštancie v dostatočnom rozsahu zistil skutkový stav a zo zistených skutočností prijal správny právny záver. Ani v priebehu odvolacieho konania sa na týchto skutkových a právnych zisteniach nič nezmenilo, odvolací súd si osvojil náležité a presvedčivé odôvodnenie rozhodnutia súdu prvej inštancie, na ktoré v plnom rozsahu odkázal a vo vzťahu k odvolacím námietkam poukázal na ust. § 387 ods. 2 CSP. Odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil ako vecne správny podľa ust. § 387 ods. 1 CSP.

2.1. Odvolací súd doplnil, že žalobca si vo vzťahu k žalovanej uplatnil nárok na náhradu škody podľa § 82 ods. 1 písm. d) zákona č. 251/2012 Z. z. o energetike v znení neskorších predpisov, pričom vyšiel zo znaleckého posudku znalca I. U. C., ktorý zistil, že pôvodné zabezpečenie proti neoprávnenej manipulácii bolo porušené.

2.2. Zákon o energetike upravuje, že odberateľ, ktorý neoprávnene odoberal plyn, je povinný uhradiť dodávateľovi plynu, prevádzkovateľovi prepravnej siete a prevádzkovateľovi distribučnej siete, prevádzkovateľovi zásobníka skutočne vzniknutú škodu, ak vznikla aj ušlý zisk. Ak nemožno vyčísliť skutočne vzniknutú škodu na základe objektívnych a spoľahlivých podkladov, použije sa spôsob výpočtu škody spôsobenej neoprávneným odberom plynu, ustanovený všeobecne záväzným právnym predpisom, vydaným podľa § 95 ods. 1 písm. l) predmetného zákona. Odvolací súd už vo svojom zrušujúcom rozhodnutí sp. zn. 13Co/5/2018-118 konštatoval, že skutková podstata neoprávneného odberu plynu definovaná v § 82 ods. 1 písm. d) zákona o energetike je z pohľadu druhu zodpovednosti objektívnou zodpovednosťou. To znamená, že na naplnenie skutkovej podstaty neoprávneného odberu plynu nie je potrebné, resp. nie je dôležité zaoberať sa otázkou, kto meradlo na odber plynu poškodil. Odvolací súd však poukázal na to, že aj napriek kumulatívne splneniu predpokladov objektívnej zodpovednosti za škodu existuje možnosť liberácie, teda zbavenia sa zodpovednosti za škodu. V prípade skutkovej podstaty upravenej v § 82 ods. 1 písm. d) zákona o energetike môže liberácia nastať len v dvoch prípadoch, na ktoré poukázal aj súd prvej inštancie vo svojom odôvodnení. Prvý nastáva, pokiaľ odberateľ preukáže, že poškodenie meradla spôsobila tretia osoba a druhý, ak k poškodeniu došlo mimo sféry zodpovednosti odberateľa. V zmysle citovanej právnej úpravy je to žalovaná, kto zodpovedá za odober zemného plynu meradlom, na ktorom bolo porušené zabezpečenie proti neoprávnenej manipulácii. Nemožno však opomenúť, že odberateľ zemného plynu má objektívne zodpovednosť za plynomer, ktorý v zmysle zákona o energetike musí byť umiestnený na verejne prístupnom mieste a ku ktorému majú prístup aj iné subjekty.

2.3. Žalovaná v priebehu celého konania tvrdila a aj preukazovala, že o porušení meradla sa dozvedela pri kúpe nehnuteľnosti a podozrenie na prípadné poškodenie meradla nahlásila bezodkladne pri prepise nehnuteľnosti na zákazníckom centre SPP. Túto skutočnosť, ohľadne včasného nahlásenia podozrenia na prípadné poškodenie meradla žalobca nepopieral, zotrúval však na svojom vyjadrení, že toto oznámenie bolo vykonané neoprávnenému subjektu, pričom potvrdil, že následne mu táto reklamácia bola ďalej postúpená. Ide o skutočnosť pre meritum veci rozhodnú. Žiadne z ustanovení zákona o energetike aj napriek objektívnemu charakteru zodpovednosti za škodu ale nezabavuje žalobcu povinnosti

preukázať, že mu vznikla škoda v dôsledku poškodenia plomby meradla. Ust. § 82 ods. 2 zákona č. 251/2012 Z. z. predpokladá, že pri neoprávnenom odbere plynu určeným meradlom, na ktorom bolo porušené zabezpečenie proti neoprávnenej manipulácii, vzniká žalobcovi právo na náhradu skutočne vzniknutej škody, ak vznikla. Skutočnou škodou sa rozumie majetková ujma vyjadriteľná v peniazoch, ktorá znamená zmenšenie majetkového stavu žalobcu oproti majetkovému stavu pred škodnou udalosťou a ušlý zisk predstavuje zisk, ktorý by žalobca dosiahol, ak by nenastala škodová udalosť. V danom prípade by škoda predstavovala hodnotu zemného plynu, ktorý by žalovaná odobrala z distribučnej siete žalobcu a ktorý by nebol v dôsledku zásahu do meradla týmto meradlom zaznamenaný vôbec, alebo by bol zaznamenaný nesprávne. Poškodenie zabezpečovacej značky meradla neznámou osobou síce znamená neoprávnený odber podľa predpokladov zákona o energetike, automaticky však neznamená, že došlo k demontáži číselníka meradla, a tým k jeho znefunkčneniu s následkom vzniku škody spočívajúcej v nezaznamenanom odbere plynu. Poškodenie plomby ešte neznamená, že k demontáži číselníka aj skutočne došlo a možnosť z toho vyplývajúca nepostačuje na záver, že týmto meradlom bola žalobcovi skutočne škoda aj spôsobená.

2.4. Odvolací súd zdôraznil dôkaznú povinnosť žalobcu, aby preukázal, že mu vznikla skutočná škoda, a teda, že žalovaná v dôsledku poškodenia plomby meradla odoberala zemný plyn v rozsahu, ktorý nebol týmto meradlom zaznamenaný. Aj pri objektívnom charaktere zodpovednosti za škodu nemožno akceptovať stav, kedy by samotné poškodenie zabezpečenia meradla znamenalo nárok na náhrady škody bez náležitého preukázania, že týmto poškodením bola ovplyvnená samotná funkčnosť meradla (rozhodnutia Krajského súdu v Prešove sp. zn. 6Cob/23/2018 a sp. zn. 4Cob/52/2013). Objektívna zodpovednosť žalovanej vo vzťahu k neoprávnenému odboru plynu pri poškodení meradla sa neprenáša do roviny nároku na náhradu skutočnej škody, ktorej vznik musí byť žalobcom vždy preukázaný. Túto škodu nemožno bez ďalšieho nahradiť škodou určenou v zmysle vyhlášky, ktorej ustanovenia sa použijú len v prípade, ak nemožno skutočne vzniknutú škodu vyčísliť na základe objektívnych a spoľahlivých podkladov, čo v danom prípade bolo možné zistením, či meradlo bolo skutočne funkčné. Žalobca pritom v konaní netvrdil, že by žalovaná za odobratý zemný plyn riadne neplatila aj v období zisteného neoprávneného odboru. Všetky tieto okolnosti potom spochybňujú skutočnosť, že žalobca preukázal, že mu neoprávneným odberom zemného plynu meradlom, na ktorom bolo porušené zabezpečenie, vznikla škoda, čo v konečnom dôsledku znamená, že by nebol splnený jeden zo základných predpokladov vzniku zodpovednosti za škodu. Nepostačuje len na základe preukázania porušenia zabezpečovacieho zariadenia meradla formálne vykonať fiktívny odpočet v zmysle vyhlášky.

2.5. V závere odvolací súd uviedol, že žalovaná postupovala v súlade s dobrými mravmi, ak bezodkladne reklamovala poškodenie meradla pri kúpe nehnuteľnosti. Ak by aj žalobca postupoval v takomto súlade, mal riešiť vzniknutú situáciu bezodkladne. Za stavu, keď tak učinil až s neprimeraným časovým odstupom by bolo v rozpore s dobrými mravmi vyhovieť uplatnenému nároku. Dobré mravy sú meradlom etického hodnotenia konkrétnych situácií zodpovedajúcim všeobecne uznávaným pravidlám slušnosti a poctivého správania. Teória a súdna prax zhodne považujú dobré mravy za všeobecne uznávané pravidlá morálky, ktoré predstavujú fundamentálny hodnotový poriadok spoločnosti a zákonodarca ich považuje za tak významné, že ich pomocou odkazu v právnej norme včleňuje do občianskeho práva. Z toho vyplýva, že tieto morálne pravidlá majú objektívnu povahu. Od žalovanej v postavení spotrebiteľa nemožno rozumne vyžadovať, aby sa orientovala v rámci identifikácie jednotlivých subjektov v oblasti dodávok plynu. Reklamáciu poškodenia meradla ako spotrebiteľka správne adresovala subjektu, s ktorým vstupovala do zmluvného vzťahu, čím došlo k naplneniu liberácie, teda zbavenia sa zodpovednosti za potencionálne vzniknutú škodu.

2.6. O trovách odvolacieho konania odvolací súd rozhodol podľa § 396 ods. 1 CSP v spojení s § 255 ods. 1 CSP. Nárok na náhradu trov odvolacieho konania priznal žalovanej proti neúspešnému žalobcovi v plnom rozsahu. O výške priznanej náhrady trov odvolacieho konania rozhodne súd prvej inštancie samostatným uznesením vydaným súdnym úradníkom po právoplatnosti rozhodnutia, ktorým sa konanie končí (§ 262 ods. 2 CSP).

3. Proti rozsudku odvolacieho súdu podal žalobca dovolanie z dôvodu uvedeného podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP, teda tvrdiac, že rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu. Navrhol, aby dovolací súd rozsudok odvolacieho súdu zmenil, žalobe v celom rozsahu vyhovel a žalobcovi priznal

plnú náhradu trov konania, resp. aby rozsudok odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

3.1. Žalobca (ďalej aj „dovolateľ“) v dovolaní namietal, že žalovaná nemá v tomto spore postavenie spotrebiteľky, pretože nie je so žalobcom v žiadnom zmluvnom právnom vzťahu. Predmetom konania je nárok na náhradu škody podľa osobitného predpisu, nie zmluvný nárok, od ktorého sa v zmysle § 52 Občianskeho zákonníka odvíja postavenie spotrebiteľa v právnom vzťahu. Poukázal na to, že odvolací súd považoval konanie žalovanej za súladné s dobrými mravmi, ale neznalosť zákona nikoho neospravedlňuje a podľa dovolateľa takéto konanie nemožno považovať za liberáciu. Údaje o neoprávnenom odbere plynu sú všeobecne dostupné. Žalovaná preto mohla a mala vedieť, že poškodenie plynomera musí hlásiť inému subjektu ako je dodávateľ plynu (Slovenský plynárenský priemysel), a to žalobcovi. Nahlásenie poškodenia žalovaná ani nepreukázala (svedkovia C. a L. nie sú dôveryhodní). Za účelovú označil obranu žalovanej, že neoprávnený odber plynu nebol preukázaný. Ak by aj žalovaná teoreticky nahlásila údajné poškodenie meradla, nemôže sa bez ďalšieho zbaviť objektívnej zodpovednosti za poškodenie zabezpečenia meradla. Žalovaná, ak mala podozrenie na poškodenie meradla, mohla požiadať o úradné preskúmanie meradla plynu v zmysle § 76 ods. 8 zákona o energetike. V závere poukázal na nesúlad zápisnice z pojednávania zo dňa 03.12.2019 s jeho zvukovým záznamom, ktoré obsahujú iné výroky.

3.2. V ďalšej časti dovolania označil za nesúladnú s judikatúrou úvahu odvolacieho súdu: „Poškodenie zabezpečovacej značky meradla neznámou osobou síce znamená neoprávnený odber podľa predpokladov zákona o energetike, automaticky však ešte neznamená, že došlo k demontáži číselníka meradla, a tým k jeho znefunkčneniu s následkom vzniku škody spočívajúcej v nezaznamenanom odbere plynu. Poškodenie plomby ešte neznamená, že k demontáži číselníka aj skutočne došlo a možnosť z toho vyplývajúca nepostačuje na záver, že týmto meradlom bola žalobcovi skutočne škoda aj spôsobená.“ Dovolateľ poukázal na rozsudok Krajského súdu v Trnave sp. zn. 31Cob/36/2018 a na rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 3Obdo/51/2017, 5Obdo/32/2018, 3Obdo/49/2019.

3.3. Aj záverom vyjadreným v bode 20. rozsudku sa odvolací súd podľa dovolateľa odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe. Uviedol v ňom: „Je dôkaznou povinnosťou žalobcu ako poškodeného, aby preukázal, že mu vznikla skutočná škoda, a teda, že žalovaná v dôsledku poškodenia plomby meradla odoberala zemný plyn v rozsahu, ktorý nebol týmto meradlom zaznamenaný. Aj pri objektívnom charaktere zodpovednosti za škodu nemožno akceptovať stav, kedy by samotné poškodenie zabezpečenia meradla znamenalo nárok na náhrady škody bez náležitého preukázania, že týmto poškodením bola ovplyvnená aj samotná funkčnosť meradla.“ Dovolateľ citoval z rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 3Obdo/49/2019, v zmysle ktorého: „Pre naplnenie predpokladov zodpovednosti za škodu podľa § 59 ods. 1 písm. d/ zákona o energetike postačuje, ak je preukázané, že došlo k neoprávnenému zásahu do určeného meradla, a že odberateľ v rozhodnom období odoberal plyn prostredníctvom takéhoto meradla. Pre naplnenie zákonných predpokladov zodpovednosti odberateľa plynu za škodu spôsobenú neoprávneným odberom plynu podľa skutkovej podstaty neoprávneného odberu plynu uvedenej v ustanovení § 59 ods. 1 písm. d/ zákona o energetike je irelevantné, či následne bolo meradlo funkčné, alebo či zaznamenávalo alebo nezaznamenávalo skutočný odber plynu. Rovnako tak je irelevantné, či k neoprávnenému zásahu do určeného meradla plynu došlo zo strany odberateľa plynu alebo zo strany tretej osoby, nakoľko zákon v predmetnej skutkovej podstate neoprávneného odberu plynu konštruje zodpovednosť odberateľa plynu ako objektívnu zodpovednosť (t. j. bez ohľadu na zavinenie).“ Poukázal aj na rozhodnutie Krajského súdu v Trnave sp. zn. 26Co/102/2019.

3.4. S poukazom na uznesenie Krajského súdu v Trnave sp. zn. 26Co/102/2019 dovolateľ namietol zásadný odklon odvolacieho súdu od ustálenej rozhodovacej praxe aj pri posúdení objektívneho charakteru zodpovednosti žalovanej za škodu, keď v ods. 20. rozsudku napadnutého dovolaním uviedol: „Objektívna zodpovednosť žalovaného vo vzťahu k neoprávnenému odberu plynu pri poškodení meradla sa však už neprenáša do roviny nároku na náhradu skutočnej škody, ktorej vznik musí byť žalobcom vždy preukázaný. Túto škodu nemožno bez ďalšieho nahradiť škodou určenou v zmysle citovanej vyhlášky, ktorej ustanovenia sa použijú len v prípade, ak nemožno skutočne vzniknutú škodu vyčíslit' na základe objektívnych a spoľahlivých podkladov, čo v danom prípade bolo možné zistením, či meradlo bolo skutočne funkčné.“ Žalobca tvrdil, že dostatočne preukázal vznik škody a odôvodnil aj postup pri jej výpočte.

3.5. Dovolateľ s poukazom na rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 3Obdo/49/2019 považoval za

nesprávne úvahy odvolacieho súdu, že škodu nemožno nahradiť škodou určenou podľa vyhlášky, čo je v rozpore s ustálenou súdnou praxou. Za irelevantnú označil skutočnosť, či žalovaná v období zisteného neoprávneného odberu za odobratý plyn riadne platila. V závere dovolateľ súdom nižších inštancií vytkol, že si zamenili skutkovú podstatu neoprávneného odberu plynu podľa § 82 ods. 1 písm. d) so skutkovou podstatou podľa § 82 ods. 1 písm. c) zákona o energetike.

4. Žalovaná vo vyjadrení k dovolaniu namietla jeho neprípustnosť z dôvodu, že podľa § 421 ods. 1 CSP možno dovolaním napadnúť riešenie právnej, nie skutkovej otázky. Žalobca sa v dovolaní opakovane venuje zisteniu a posúdeniu skutkového stavu odvolacím súdom napr. v otázke subjektu, ktorému mala žalovaná nahlásiť reklamáciu, skutočnosti, že žalovaná údajne nahlásenie reklamácie nepreukázala, nesprávnemu hodnoteniu výpovede svedkov súdom a pod. Uvedené skutkové otázky už boli predmetom posudzovania súdov dvoch inštancií, ktoré ich zhodnotili, právne posúdili, vyvodili z nich rovnaký záver a nemôžu byť predmetom opakovaného posudzovania dovolacím súdom ako „tretou inštanciou“. Rozhodnutia, na ktoré poukazuje dovolateľ, nie sú aplikovateľné z dôvodu, že žalovaná pri nadobudnutí nehnuteľnosti vadu meradla zistila a reklamovala. Žiadne z rozhodnutí priložených k dovolaniu nerieši situáciu, kedy žalobca ako spoločnosť podnikajúca v energetike ignoruje reklamáciu zákazníka a následne od neho vymáha úhradu za neoprávnený odber podľa ustanovenia § 82 ods. 1 písm. d) zákona o energetike. Aj v prípade, ak by sa odvolací súd v rozsudku odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu (napr. v otázke spotrebiteľského vzťahu, objektívnej zodpovednosti za škodu podľa zákona o energetike, existencie a určenia výšky škody a iných), právne posúdenie týchto otázok je vo vzťahu k prejednávánemu prípadu irelevantné, keďže vo vzťahu k zásadnej otázke riešenej v predmetnom prípade, a to otázke liberácie v prípade, ak žalovaná vadu meradla zistila a reklamovala, neexistuje ustálená rozhodovacia prax dovolacieho súdu.

4.1. Okresný a krajský súd správne ustálili vzťah medzi sporovými stranami ako vzťah spotrebiteľský. Hoci žalobca v dovolaní uvádza, že skutočnosť, že medzi žalobcom a žalovanou nejde o spotrebiteľský spor, ustálila aj rozhodovacia prax Najvyššieho súdu SR, neodkazuje na žiadne konkrétne rozhodnutie a žiadne takéto rozhodnutie ani nemožno nájsť vo verejne prístupných zdrojoch. Táto otázka podľa žalovanej zatiaľ nebola predmetom skúmania dovolacieho súdu. Vo všetkých rozhodnutiach, ktoré žalobca priložil k dovolaniu, je žalovaný právnická osoba, resp. fyzická osoba - podnikateľ a ani jedno sa nevenuje liberačným dôvodom v prípade objektívnej zodpovednosti podľa zákona o energetike. Z ustanovení § 2 písm. c) bodu 3, § 3 písm. c), § 15 ods. 1, ods. 3, písm. c) a f) a ods. 15, § 17 ods. 1 zákona o energetike podľa žalovanej jednoznačne a bez najmenších pochybností vyplýva, že trh s plynom, ktorý zahŕňa aj distribúciu plynu je súčasťou trhového mechanizmu, pričom odberateľovi, fyzickej osobe vyplývajú práva na ochranu spotrebiteľa, ktoré zahŕňajú nielen konečnú dodávku plynu, ale aj jej distribúciu napriek tomu, že odberateľ má uzatvorenú písomnú zmluvu iba s dodávateľom. V zmysle § 17 ods. 16 zákona o energetike pri vybavovaní reklamácií postupuje dodávateľ elektriny, dodávateľ plynu, prevádzkovateľ distribučnej sústavy a prevádzkovateľ distribučnej siete podľa osobitného predpisu, ktorým je podľa odkazu zákon č. 250/2007 Z. z. o ochrane spotrebiteľa a o zmene zákona Slovenskej národnej rady č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ochrane spotrebiteľa“). Úprava reklamačného konania podľa zákona o ochrane spotrebiteľa sa priamo, v zmysle § 17 ods. 16 zákona o energetike, vzťahuje aj na reklamačné konanie u prevádzkovateľa distribučnej sústavy. Odvolací súd správne na vzťah sporových strán a reklamáciu žalovanej aplikoval inštitút dobrých mravov, na ktoré priamo odkazuje úprava zákona o ochrane spotrebiteľa (napr. § 4 ods. 8).

4.2. Žalovaná uviedla, že aj keby nešlo o spotrebiteľský vzťah, celá argumentácia dovolateľa k otázke zodpovednosti žalovanej za neoprávnený odber plynu a ku škode a jej výške je irelevantná, nakoľko neexistuje ustálená rozhodovacia prax, od ktorej by sa odvolací súd mohol odkloniť. Preukázané je, že k poškodeniu meradla došlo mimo sféry zodpovednosti žalovanej, keďže žalovaná aj svedkyňa J. L. ako realitná maklérka zastupujúca predávajúceho a svedok U. C. ako manžel žalovanej zhodne potvrdili, že pri prevzatí nehnuteľnosti žalovanou vzniklo dôvodné podozrenie (ktoré sa neskôr ukázalo ako správne), že plomba na meradle je poškodená, čo aj oznámili na zákazníckom centre SPP.

4.3. Hoci žalobca v dovolaní uvádza, že pripustenie dôvodov liberácie je v rozpore so zákonom a aktuálnou judikatúrou Najvyššieho súdu SR, neuviedol žiadne rozhodnutie najvyššieho súdu, ktoré by bolo možné aplikovať na daný prípad a predstavovalo by ustálenú rozhodovaciu prax dovolacieho súdu.

Ak by sa aj na sporný prípad nemali aplikovať ustanovenia zákona o ochrane spotrebiteľa, stále by v prípade objektívnej zodpovednosti za škodu existovali liberačné dôvody v zmysle ustanovení Občianskeho zákonníka a žalovaná by sa mohla zbaviť zodpovednosti za neoprávnený odber plynu poukazom na reklamáciu poškodenia zabezpečenia proti neoprávnenej manipulácii na meradle. Ak by zo strany súdov došlo k penalizácii žalovanej na základe objektívnej zodpovednosti napriek tomu, že na vadu porušenia zabezpečenia meradla upozornila, došlo by k popretiu jej základného práva na súdnu ochranu interpretáciou zákona o energetike v extrémnom rozpore s princípmi spravodlivosti v dôsledku prílišného formalizmu (rozhodnutia ústavného súdu sp. zn. IV. ÚS 422/2018, IV. ÚS 192/08, IV. ÚS 69/2012, IV. ÚS 92/2012, I. ÚS 26/2010, III. ÚS 163/2011).

4.4. V závere vyjadrenia žalovaná navrhla, aby dovolací súd odmietol dovolanie, prípadne podľa ust. § 448 CSP zamietol dovolanie ako nedôvodné a žalobcovi uložil povinnosť uhradiť žalovanej trovy dovolacieho konania.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 35 CSP; ďalej aj „najvyšší súd“ event. „dovolací súd“) po zistení, že dovolanie podala v zákonnej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana sporu, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), zastúpená advokátom (§ 429 ods. 1 CSP), skúmal, či sú splnené aj ďalšie podmienky dovolacieho konania a predpoklady prípustnosti dovolania.

6. Vzhľadom na to, že dovolateľ podal dovolanie z dôvodu podľa § 421 CSP, dovolací súd viazaný dôvodmi a rozsahom dovolania sa nemohol zaoberať časťami dovolania, v ktorých dovolateľ nesúhlasí so skutkovými závermi súdov nižších inštancií alebo so spôsobom hodnotenia dôkazov. Z rovnakého dôvodu sa dovolací súd nezaoberal ani tvrdením dovolateľa o nesúlade výrokov vyhláseného rozhodnutia v zápisnici o pojednávaní zo dňa 03.12.2019 a zvukového záznamu z tohto pojednávania (dovolateľ neuplatnil dovolací dôvod podľa § 420 písm. f/ CSP). Navyše, dovolaním sa nemožno úspešne domáhať revízie skutkových zistení urobených súdmi nižšej inštancie, ani prieskumu nimi vykonaného dokazovania. Na hodnotenie skutkových okolností a zisťovanie skutkového stavu sú povolané súdy prvej a druhej inštancie ako skutkové súdy, a nie dovolací súd, ktorého prieskum skutkových zistení nespočíva v prehodnocovaní skutkového stavu, ale len v kontrole postupu súdu pri procese jeho zisťovania (porov. I. ÚS 6/2018).

7. Dovolanie podľa žalobcom uplatneného § 421 ods. 1 CSP je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu, b) ktorá v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

8. V zmysle § 432 ods. 1 CSP dovolanie prípustné podľa § 421 CSP možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci. Podľa § 432 ods. 2 CSP sa dovolací dôvod vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia. Právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a na zistený skutkový stav aplikuje konkrétnu právnu normu. Nesprávne právne posúdenie je chybnou aplikáciou práva na zistený skutkový stav; dochádza k nej vtedy, ak súd nepoužil správny (náležitý) právny predpis alebo ak síce aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho ale interpretoval alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery.

9. Dovolateľ vyvodzuje prípustnosť dovolania z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. a) CSP, teda, že rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu.

10. Dovolací súd aplikujúc ustanovenie § 124 CSP posudzoval dovolanie podľa jeho obsahu a v snahe autenticky porozumieť textu dovolania ako celku (viď nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. IV. ÚS 15/2021 z 25. mája 2021 alebo jeho nález sp. zn. I. ÚS 336/2019 z 09. júna 2020) dospel k záveru, že žalobca za právnu otázku, od vyriešenia ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu a pri

riešení ktorej sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, považoval v prvom rade otázku, či má žalovaná ako odberateľ plynu na základe zmluvy uzatvorenej s dodávateľom plynu postavenie spotrebiteľa aj vo vzťahu k prevádzkovateľovi distribučnej siete. Ustanovenie § 421 ods. 1 písm. a) CSP dopadá len na takú právnu otázku, ktorú odvolací súd riešil, t. j. vysvetlil jej podstatu a uviedol súvisiace právne úvahy spolu s dôvodmi, pre ktoré zvolil práve riešenie, na ktorom založil svoje rozhodnutie a jej riešenie predstavuje odklon od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu. Dovolací súd konštatuje, že takto nastolená právna otázka v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená, čo zakladá dovolací dôvod podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP.

11. Podľa § 52 ods. 1 Občianskeho zákonníka spotrebiteľskou zmluvou je každá zmluva bez ohľadu na právnu formu, ktorú uzatvára dodávateľ so spotrebiteľom.

Podľa § 52 ods. 3 Občianskeho zákonníka dodávateľ je osoba, ktorá pri uzatváraní a plnení spotrebiteľskej zmluvy koná v rámci predmetu svojej obchodnej alebo inej podnikateľskej činnosti.

Podľa § 52 ods. 4 Občianskeho zákonníka spotrebiteľ je fyzická osoba, ktorá pri uzatváraní a plnení spotrebiteľskej zmluvy nekoná v rámci predmetu svojej obchodnej činnosti alebo inej podnikateľskej činnosti.

12. Dovolateľ pri argumentácii, že nie je ako distribútor plynu v nijakom zmluvnom vzťahu so žalovanou, v dôsledku čoho táto nemôže mať postavenie spotrebiteľa, vychádzal z definície týchto pojmov zakotvených v § 52 ods. 3 a ods. 4 Občianskeho zákonníka. Pojem distribúcia plynu definuje zákon č. 251/2012 Z. z. o energetike účinný od 01.09.2012 v § 2, časti c) bode 4 ako dopravu plynu distribučnou sieťou na účel jeho dopravy odberateľom plynu, pojem odberné miesto v bode 11 ako miesto odberu plynu vybavené určeným meradlom, pojem dodávka plynu v bode 12 ako predaj plynu vrátane ďalšieho predaja, ako aj predaj skvapalneného zemného plynu odberateľom. V § 15 ods. 3 táto právna úprava stanovuje, že účastníkom trhu s plynom je a) výrobca plynu, b) prevádzkovateľ prepravnej siete, c) prevádzkovateľ distribučnej siete, d) prevádzkovateľ zásobníka, e) dodávateľ plynu, f) odberateľ plynu. Podľa § 17 zákona o energetike nazvaného ako Ochrana odberateľa elektriny, odberateľa plynu a univerzálna služba odberateľ plynu v domácnosti okrem práv na ochranu spotrebiteľa podľa osobitných predpisov má právo pri dodávke plynu uzatvoriť s dodávateľom plynu zmluvu o združenej dodávke plynu, keď pojem univerzálna služba definuje § 2 písm. a) bod 14 aj ako službu pre odberateľov plynu v domácnosti, ktorú poskytuje dodávateľ plynu na základe zmluvy o združenej dodávke plynu, a ktorá zahŕňa súčasne distribúciu plynu a dodávku plynu a prevzatie zodpovednosti za odchýlku, v ustanovenej kvalite za primerané, jednoducho a jasne porovnateľné, transparentné a nediskriminačné ceny.

13. Ústavný súd Slovenskej republiky v náleze sp. zn. III. ÚS 114/2020 zo dňa 09.03.2021 (v bode 49) poukázal na potrebu zohľadnenia skutočnosti, že odberatelia plynu v domácnostiach majú zároveň postavenie spotrebiteľov, ktorému by mal zodpovedať aj ich vzťah k PDS (prevádzkovateľom distribučnej siete, pozn. dovolacieho súdu), ktorý je od základného vzťahu k dodávateľovi plynu odvodzovaný. Ústavný súd vysvetlil, že „Rozštiepenie dodávky plynu a distribúcie plynu bolo v zmysle prvého odôvodnenia smernice Európskeho parlamentu a Rady 2009/73/ES (ďalej len „smernica“) vedené zámerom ponúknuť všetkým „odberateľom“ (pojem spotrebiteľ v smernici v tomto kontexte nezodpovedá slovenskej právnej úprave; kde to kontext vyžaduje, pri citácii smernice bude ústavný súd používať adekvátny pojem v úvodzovkách) v Európskej únii, či ide o občanov alebo podniky, skutočný výber, konkurenčné ceny a vyššie štandardy služieb. Snahou bolo otvorenie trhu, ktorý umožňuje všetkým odberateľom slobodný výber svojich dodávateľov a všetkým dodávateľom slobodu zásobovať svojich odberateľov (tretie odôvodnenie smernice). Účinné oddelenie sietí od dodávateľských činností (tzv. unbundling) preto bolo vyvolané potrebou zabezpečiť splnenie týchto cieľov; nie zhoršiť postavenie spotrebiteľov (tentoraz vo význame spotrebiteľov ako slabšej strany). Vyplyva to aj z výslovne formulovaného odôvodnenia č. 48 smernice, v zmysle ktorého záujmy „odberateľov“ by mali byť stredobodom tejto smernice a kvalita služieb by mala byť ústrednou zodpovednosťou plynárenských podnikov. Musia sa posilniť a zaručiť existujúce práva „odberateľov“, pričom by mali byť transparentnejšie. Ochrana „odberateľa“ by mala zabezpečiť, aby všetci „odberatelia“ v širšom meradle Spoločenstva mali úžitok z konkurenčného trhu. Členské štáty alebo, ak tak ustanoví členský štát,

regulačné orgány by mali presadzovať práva „odberateľov“. V bode 50 tohto nálezu ústavný súd uviedol, že pred unbundlingom dodávku a distribúciu plynu odberateľom zabezpečoval jeden a ten istý subjekt a vo vzťahu k spotrebiteľom išlo o spotrebiteľskú zmluvu, po unbundlingu sa distribúcia plynu odčlenila. Spotrebiteľia uzatvárajú s dodávateľmi plynu najčastejšie zmluvu o združenej dodávke plynu, z čoho je podstatné vyabstrahovať, že plnením cieľov smernice nemajú byť oslabené existujúce práva odberateľov. Ústavný súd akcentuje: „Pokiaľ je odberateľom spotrebiteľ podľa Občianskeho zákonníka, pričom jeho existujúce práva majú byť posilnené a zaručené, znamená to, že je nevyhnutné aj derivovaný vzťah medzi spotrebiteľom a PDS posudzovať optikou spotrebiteľského práva; do právneho vzťahu sa spotrebiteľ a PDS dostávajú len pre účely plnenia spotrebiteľskej zmluvy. Postavenie spotrebiteľa potom nemôže byť vo vzťahu k PDS vykladané v rozpore so spotrebiteľským právom. Inak by tento základný cieľ smernice vo vzťahu k spotrebiteľovi voči PDS nebol naplnený.“

14. Na základe zhora uvedeného, vychádzajúc zo skutkového stavu ustáleného súdmi nižších inštancií, z formulácie a odôvodnenia dovolateľom nastolenej právnej otázky, dovolací súd uzatvára, že okresný aj krajský súd otázku, či má žalovaná ako odberateľ plynu na základe zmluvy uzatvorenej s dodávateľom plynu postavenie spotrebiteľa aj vo vzťahu k prevádzkovateľovi distribučnej siete, odpovedali správne. Dovolanie je preto v tejto časti nedôvodné a dovolací súd ho podľa § 448 CSP zamietol.

15. Vo vzťahu k dovolaciemu dôvodu zakotvenému v § 421 ods. 1 písm. a) CSP dovolateľ v súhrne namietal, že odvolací súd nesprávne právne posúdil otázku objektívneho charakteru zodpovednosti žalovanej za škodu, otázku možnosti zbavenia sa objektívnej zodpovednosti za škodu a za poškodenie zabezpečovacej značky meradla plynu a otázku, či je dôkaznou povinnosťou poškodeného preukázať, že mu vznikla skutočná škoda, ktorú spojil s otázkou, či škodu možno nahradiť škodou určenou podľa vyhlášky (v podrobnostiach vid' body 3.2. až 3.5. tohto rozsudku). Súdom nižších inštancií tiež vytkol zámennú skutkovú podstatu neoprávneného odberu plynu podľa § 82 ods. 1 písm. d) so skutkovou podstatou podľa § 82 ods. 1 písm. c) zákona o energetike. Za ustálenú rozhodovaciu prax dovolacieho súdu, od ktorej sa odvolací súd odklonil pri riešení dovolateľom nastolených právnych otázok, označil rozhodnutia sp. zn. 3Obdo/51/2017, 5Obdo/32/2018, 3Obdo/49/2019 najvyššieho súdu a rozhodnutia Krajského súdu v Trnave sp. zn. 26Co/102/2019 a 31Cob/36/2018.

16. Najvyšší súd Slovenskej republiky v uznesení sp. zn. 3Obdo/51/2017 v obchodnoprávnom spore posudzoval právnu otázku predpokladov zodpovednosti za škodu spôsobenú neoprávneným odberom plynu a otázku povahy zodpovednosti za škodu spôsobenú neoprávneným odberom plynu. S odkazom na uznesenia najvyššieho súdu z 27.10.2009 sp. zn. 1Cdo/107/2008, z 28.10.2009 sp. zn. 4Cdo/30/2009 a z 12.03.2015 sp. zn. 3Cdo/99/2012 dospel k záveru, že odberateľ plynu je podľa § 82 ods. 1 písm. d) zákona o energetike zodpovedný za neoprávnený odber plynu, meraný určeným meradlom, na ktorom bolo porušené zabezpečenie proti neoprávnenej manipulácii, bez ohľadu na zavinenie odberateľa plynu. Zodpovednosť odberateľa plynu za neoprávnený odber plynu je objektívna a je daná, ak v rozhodnom období odoberal plyn, ktorý bol meraný meradlom s porušeným zabezpečením proti neoprávnenej manipulácii. Ak je v konaní preukázané, že odberateľ v rozhodnom období odoberal plyn meradlom s porušeným zabezpečením proti neoprávnenej manipulácii (t. j. dopustil sa neoprávneného odberu plynu), vznikla mu v súlade s § 82 ods. 2 zákona o energetike povinnosť nahradiť dodávateľovi plynu vzniknutú škodu vrátane ušlého zisku. Za protiprávny úkon ako jeden z predpokladov zodpovednosti za škodu zákon (§ 82 ods. 1 písm. d/ zákona o energetike) považuje neoprávnený odber plynu meraný určeným meradlom, na ktorom bolo porušené zabezpečenie proti neoprávnenej manipulácii. V takom prípade je v zmysle § 82 ods. 1 písm. d) zákona o energetike rozhodujúce samotné porušenie zabezpečenia proti neoprávnenej manipulácii plynu na meradle. Pritom je irelevantné, či bolo meradlo funkčné alebo nefunkčné, prípadne či zaznamenávalo skutočný alebo nižší odber plynu, čo je spolu so zavineným konaním odberateľa plynu podstatné pre naplnenie skutkovej podstaty neoprávneného odberu plynu podľa § 82 ods. 1 písm. c) zákona o energetike.

17. V právnej vete rozhodnutia publikovaného pod č. R 45/2019 v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky (uznesenie sp. zn. 5Obdo/32/2018) najvyšší súd (posudzujúci spor z neoprávneného odberu plynu medzi dvomi právnickými osobami) konštatoval, že: „Pri

neoprávnenom odbere plynu s meradlom, na ktorom bolo porušené zabezpečenie proti neoprávnenej manipulácii, škoda vzniká samotným odberom plynu. Údaje z takéhoto meradla nie sú objektívnym a spoľahlivým podkladom pre vyčíslenie skutočne vzniknutej škody, preto treba pri jej vyčíslení použiť spôsob ustanovený všeobecne záväzným právnym predpisom.“ Najvyšší súd v dôvodoch uviedol, že: „Škodou, ktorú je prevádzkovateľ distribučnej siete oprávnený vymáhať, je škoda skutočná, t. j. spočívajúca v odstránení protizákonného stavu (oprava poškodenej plomby a súvisiace náklady), hodnota neoprávnene odobratého množstva zemného plynu, ako aj v nákladoch, ktoré žalobca musí v súvislosti s neoprávneným odberom plynu vynaložiť a ktoré by mu nevznikli, ak by k neoprávnenému odberu plynu nedošlo. Pre prípad, kedy skutočnú škodu nie je možné určiť inými relevantnými prostriedkami, zákon splnomocnil príslušné ministerstvo, aby všeobecne záväzným predpisom určilo náhradný spôsob výpočtu výšky škody spôsobenej neoprávneným odberom plynu, a to vydalo vyhlášku Ministerstva hospodárstva SR č. 155/2005 Z. z., ktorou sa ustanovuje spôsob výpočtu škody spôsobenej neoprávneným odberom plynu. Pre určenie skutočne spôsobenej škody v zmysle množstva odobratého plynu v prípade neoprávnených odberov plynu by prevádzkovateľ distribučnej siete, z ktorej bol plyn neoprávnene odobratý, musel poznať presné množstvo takto odobratého zemného plynu. Podľa § 19 zákona č. 142/2000 Z. z. o metrológii a o zmene a doplnení niektorých zákonov je možné určené meradlá používať na daný účel len ak majú platné overenie, ak sa toto vyžaduje, teda záväzný (jednoznačný) údaj o spotrebe môže poskytnúť výlučne plynomer s platným overením. Na určenie množstva odobratého plynu tak nie je možné použiť údaj z meradla, na ktorom bola porušená plomba (overovacia/zabezpečovacia značka). Objektívnym a spoľahlivým podkladom, ktorý zákon o energetike v § 59 ods. 3 predpokladá, t. j. podkladom na základe ktorého by bolo možno presne zistiť odberateľom spotrebované množstvo plynu počas rozhodného obdobia (výšku skutočnej škody), nemôže byť ani údaj o spotrebe na odbernom mieste za predchádzajúce obdobie, keďže toto neznamena automaticky rovnaký odber za obdobie zisťované. Pokiaľ teda nie je možné určiť skutočne odobraté množstvo plynu v rozhodnom období spôsobom, ktorý neodporuje zákonu, a teda nemožno spoľahlivo určiť výšku skutočne spôsobenej škody v prípade odberu plynu meradlom, na ktorom bolo porušené zabezpečenie proti neoprávnenej manipulácii, je potrebné túto výšku určiť spôsobom ustanoveným zákonom, a to za použitia na to vypracovaného podzákonného predpisu, ktorý zároveň zohľadňuje existenciu konkrétnych spotrebičov nachádzajúcich sa v nehnuteľnosti, v ktorej k odberu plynu dochádzalo, a ich skutočnú spotrebu.“

18. V konaní sp. zn. 3Obdo/49/2019 najvyšší súd opäť posudzoval neoprávnený odber plynu fyzickou osobou-podnikateľom. V prijatom uznesení sa stotožnil s vyššie uvedenými judikatórnymi závermi týkajúcimi sa zodpovednosti za škodu aj určenia výšky škody spôsobenej neoprávneným odberom plynu.

19. Krajský súd v Trnave v uznesení sp. zn. 26Co/102/2019 pri určení zodpovednosti za škodu spôsobenú neoprávneným odberom plynu vychádzal zo záverov rozhodnutia najvyššieho súdu uvedených v rozhodnutí sp. zn. 3Obdo/51/2017 a pri ustálení výšky vzniknutej škody zo záverov najvyššieho súdu uvedených v rozhodnutí R 45/2019. Z týchto rozhodnutí najvyššieho súdu vychádzal Krajský súd v Trnave aj v obchodnoprávnom spore vedenom pod sp. zn. 31Cob/36/2018.

20. Ústavný súd Slovenskej republiky v náleze sp. zn. III. ÚS 114/2020 uviedol, že aj pri náhrade škody vyvolanej neoprávneným odberom plynu platí, že sa nahrádza v prvom rade skutočná škoda a škoda určená prepočtom podľa osobitného predpisu (vyhlášky č. 449/2012 Z. z.) sa použije len v prípade, ak nemožno vyčísliť vzniknutú škodu na základe objektívnych a spoľahlivých podkladov (§ 82 ods. 3 zákona o energetike), čo musí všeobecný súd náležite preskúmať a odôvodniť. Ak ide o prvý neoprávnený odber plynu odberateľa plynu v domácnosti meraný meradlom umiestneným na verejne prístupnom mieste, na ktorom bolo porušené zabezpečenie proti neoprávnenej manipulácii podľa § 82 ods. 1 písm. d) zákona o energetike, výška škody spôsobenej neoprávneným odberom plynu sa určí ako cena neoprávnene odobratého množstva plynu určeného pomocou typového diagramu dodávky. Ak možno skutkovo ustáliť množstvo odobratého plynu, nie je na mieste aplikovať § 82 ods. 3 a 4 zákona o energetike o náhradnom spôsobe určenia výšky škody (či už podľa vyhlášky alebo podľa typového diagramu dodávky), ktorých aplikácia prichádza do úvahy iba v prípade nemožnosti vyčísliť skutočne

vzniknutú škodu na základe objektívnych a spoľahlivých podkladov. Ústavný súd zdôraznil, že: „Z logiky veci potom vyplýva, že aj náhradný spôsob určenia výšky škody sa má čo najviac blížiť k náhrade len skutočne vzniknutej škody. Preto aj v prípadoch určovania výšky škody podľa vyhlášky treba preukázať rozhodujúce okolnosti, z ktorých bude vyplývať predpokladaná škoda. Podľa uznesenia ústavného súdu č. k. IV. ÚS 137/2018 zo 14. februára 2018 „uplatnenie občianskoprávneho inštitútu náhrady škody je založené na náhrade skutočnej škody, keďže náhrada škody plní kompenzačnú, a nie sankčnú funkciu“. Ak by sa nahrádzala fiktívna škoda vypočítaná podľa vzorca bez ohľadu na skutkové okolnosti, došlo by k vychýleniu zo spravodlivej rovnováhy medzi legitímnym záujmom PDS na náhrade skutočnej škody a ochrane distribučnej siete a zásahom do majetkových práv neoprávneného odberateľa, ktorý by sa tak stal už zásahom neprimeraným. Pri posudzovaní tejto spravodlivej rovnováhy je nutné vychádzať z toho, že občianskoprávny inštitút náhrady škody plní funkciu kompenzačnú a preventívnu a výška škody nemôže byť akousi nadkompenzáciou poškodeného, či dokonca sankciou neoprávneného odberateľa za neoprávnený odber (podobne nález Ústavného súdu Českej republiky č. k. I. ÚS 668/15 z 11. augusta 2015 a č. k. Pl. ÚS 29/13 z 1. apríla 2014). V rámci občianskoprávnej zodpovednosti je nutné hradiť skutočnú škodu, teda ujmu na majetku poškodeného, a túto preto treba zisťovať. Na základe fiktívneho výpočtu dochádza k zisteniu teoretického maximálneho množstva odobratého plynu, teda vychádza sa z maximálnych možných hodnôt odberu a jeho nepretržitého trvania, čo pre odberateľa nie je vôbec priaznivé. vypočítaná výška škody nemá byť neúmeraná skutočnosti. K jej stanoveniu by mali všeobecné sudy pristupovať na základe spravodlivého uváženia a vždy prihliadať na okolnosti prípadu. K určeniu čo najobjektívnejšej skutočnej škody môžu slúžiť napríklad údaje o histórii predchádzajúcej spotreby na danom mieste, znalecké posudky, poznatky z prípadného trestného konania alebo informácie o spotrebičoch na odbernom mieste. Zároveň od vypočítanej výšky škody je nutné odpočítať prípadné platby (napr. vo forme záloh), ktoré uhrádzal odberateľ v období neoprávneného odberu.Bez doplňujúceho zisťovania skutočne spôsobenej škody by bol odberateľ neprimerane zaťažovaný, čo by bolo v rozpore s jeho právom na ochranu majetku.“ Výčíslenie výšky škody podľa vyhlášky vyžaduje podľa ústavného súdu „najskôr preukázanie toho, že škoda vôbec vznikla. Z § 82 ods. 2 zákona o energetike vyplýva, že odberateľovi vznikne povinnosť uhradiť PDS skutočne vzniknutú škodu, ak vznikla. Právna teória a súdna prax za skutočnú škodu (damnum emergens) považuje majetkovú ujmu vyjadriteľnú v peniazoch, ktorá spočíva v zmenšení existujúceho majetku poškodeného v dobe, keď došlo k škodnej udalosti.Ani princíp objektívnej zodpovednosti neznamená, že podmienkou vzniku zodpovednosti za škodu nie je existencia samotnej škody, ale iba to, že na rozdiel od zodpovednosti subjektívnej podmienkou vzniku zodpovednosti nie je zavinenie škodcu či už vo forme úmyslu, alebo nedbanlivosti. Ústavný súd zastáva názor, že citované ustanovenia zákona nezabavujú PDS povinnosti preukázať, že mu vznikla skutočná škoda. Samotný vznik škody nie je možné zamieňať so spôsobom určenia jej výšky, keď odsek 3 citovaného ustanovenia je možné aplikovať iba v prípade nemožnosti vyčísliť skutočne vzniknutú škodu na základe objektívnych a spoľahlivých podkladov. Predtým, ako k takémuto výpočtu dôjde, je však nevyhnutné mať vznik skutočnej škody preukázaný.Ústavný súd podotýka, že len samotný neoprávnený zásah do zabezpečenia proti neoprávnenej manipulácii ešte nemusí automaticky znamenať, že meradlo je nefunkčné a jeho meranie je bez ďalšieho irelevantné..... PDS musí v konaní preukázať nielen to, že došlo k porušeniu zabezpečenia proti neoprávnenej manipulácii, ale aj to, že v príčinnej súvislosti s tým došlo k škode. Znamená to teda, že PDS musí v konaní tvrdiť a preukazovať, že došlo k nesprávnemu zaznamenávaniu odberu plynu a že takýmto spôsobom meraný (alebo nameraný) odber plynu bol vykonaný odberateľom, čím vznikla PDS škoda. Okrem zásahu do značky montážnika by tak bolo patričné zisťovať, či meradlo skutočne vykazuje odchýlku oproti norme, či je pozmenené, doplnené prostriedkami na ovplyvňovanie meradla alebo inak obidené. Bez týchto doplňujúcich zisťovaní všeobecný súd nemôže dospieť automaticky k záveru, že nie je možné ustáliť výšku škody na základe objektívnych a spoľahlivých podkladov, ktorými by mohlo byť aj meranie vykázané určeným meradlom.len samotné porušenie zabezpečenia proti neoprávnenej manipulácii ešte neznamená aj nemožnosť vyčíslenia skutočne vzniknutej škody, pričom aj určovanie výšky škody podľa vyhlášky postupom podľa § 82 ods. 3 zákona o energetike pre zachovanie proporcionality zásahu do práva odberateľa vyžaduje zohľadnenie skutočností, na základe ktorých sa zobjektívni fiktívne vypočítaná výška škody (najmä historickým odberom na odbernom mieste a informáciami o spotrebičoch na odbernom mieste), k čomu môžu všeobecné sudy zohľadniť práve svoje moderačné právo, a ďalej sa odberateľ môže brániť aj prípadným preukazovaním spoluzavinenia zo

strany PDS (najmä zanedbaním jeho prevenčných povinností aj podľa všeobecnej úpravy § 415 a § 417 Občianskeho zákonníka, ktoré mu účinne umožňuje plniť jeho oprávnenie vyplývajúce z § 82 ods. 5 zákona o energetike).....“

21. Vo vzťahu k dovolacím otázkam uvedeným v bode 15. tohto rozsudku dovolací súd v prvom rade poukazuje na to, že súdy nižších inštancií na skutkový stav zistený z vykonaných dôkazov aplikovali správne ustanovenie zákona o energetike, a to § 82 ods. 1 písm. d), keď posudzovali otázku zodpovednosti za škodu, liberáciu aj výšku škody spôsobenej odberom meraným určeným meradlom, na ktorom bolo porušené zabezpečenie proti neoprávnenej manipulácii. Inak povedané, súdy sa nezaoberali otázkou odberu plynu bez určeného meradla alebo s určeným meradlom, ktoré v dôsledku neoprávneného zásahu odberateľa nezaznamenáva alebo nesprávne zaznamenáva odber plynu, čo je skutková podstata náhrady škody podľa § 82 ods. 1 písm. c) zákona o energetike. Rovnako z obsahu rozsudkov súdov nižších inštancií nevyplýva, že nesprávne právne posúdili zodpovednosť žalovanej za spôsobenú škodu ako zodpovednosť neobjektívnu. Okresný súd však posudzoval aj súlad správania žalobcu s dobrými mravmi a aj to, či neoprávneným odberom plynu žalobcovi vznikla skutočná škoda a dospel k záveru, že sú tu predpoklady pre liberáciu z objektívnej zodpovednosti. Odvolací súd už vo svojom skoršom (zrušujúcom) rozhodnutí poukázal na to, že skutková podstata neoprávneného odberu plynu podľa § 82 ods. 1 písm. d) zákona o energetike je z pohľadu druhu zodpovednosti objektívnou zodpovednosťou, čo znamená, že nie je potrebné zaoberať sa otázkou, kto meradlo na odber plynu poškodil. Odvolací súd však poukázal na existujúcu možnosť liberácie, ktorá môže nastať len v prípade, ak odberateľ preukáže, že poškodenie meradla spôsobila tretia osoba alebo ak k poškodeniu došlo mimo sféry zodpovednosti odberateľa. Následne odvolací súd (v bode 20. rozhodnutia) uviedol, že: „Objektívna zodpovednosť žalovaného vo vzťahu k neoprávnenému odberu plynu pri poškodení meradla sa však už neprenáša do roviny nároku na náhradu skutočnej škody, ktorej vznik musí byť žalobcom vždy preukázaný. Túto škodu nemožno bez ďalšieho nahradiť škodou určenou v zmysle citovanej vyhlášky, ktorej ustanovenia sa použijú len v prípade, ak nemožno skutočne vzniknutú škodu vyčísliť na základe objektívnych a spoľahlivých podkladov, čo v danom prípade bolo možné zistením, či meradlo bolo skutočne funkčné. Žalobca pri tom v konaní netvrdil, že by žalovaná za odobratý zemný plyn riadne neplatila aj v období zisteného neoprávneného odberu. Všetky tieto okolnosti potom sponchybujú skutočnosť, že žalobca preukázal, že mu neoprávneným odberom zemného plynu meradlom, na ktorom bolo porušené zabezpečenie proti neoprávnenej škode vznikla škoda, čo v konečnom dôsledku znamená, že by nebol splnený jeden zo základných predpokladov vzniku zodpovednosti za škodu. Nepostačuje len na základe preukázania porušenia zabezpečovacieho zariadenia meradla formálne vykonať fiktívny odpočet v zmysle citovanej vyhlášky.“ Odvolací súd teda zdôraznil, že je potrebné rozlišovať inštitút objektívnej zodpovednosti za vznik škody spôsobenej neoprávneným odberom plynu podľa § 82 ods. 1 písm. d) zákona o energetike od posudzovania predpokladov nároku na náhradu (skutočnej) škody.

22. Pri skúmaní, či sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu je nevyhnutné zdôrazniť zásadnú vec. Rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 3Obdo/51/2017, 5Obdo/32/2018, 3Obdo/49/2019 aj rozhodnutie Krajského súdu v Trnave 31Cob/36/2018 riešili problematiku neoprávneného odberu plynu podľa § 82 ods. 1 písm. d) zákona o energetike medzi dvoma podnikateľskými subjektami, teda obchodnoprávny spor. Neriešili spor medzi dodávateľom a spotrebiteľom (rovnako ani Krajský súd v Trnave v konaní sp. zn. 26Co/102/2019) tak, ako ho riešili súdy v prejednávanej spore. Už len z tohto dôvodu nemožno hovoriť o odklone súdov nižších inštancií od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu. Rovnako sa súdy v rozhodnutiach, na ktoré odkazuje dovolateľ, nevenovali otázke liberácie odberateľa plynu. Pokiaľ ide o ustálenie výšky škody, najvyšší súd v rozhodnutí R 45/2019 (5Obdo/32/2018) zdôraznil povinnosť nahradiť skutočnú škodu (pozostávajúcu z hodnoty neoprávneného odobratého množstva zemného plynu, z nákladov na opravu poškodenej plomby a súvisiacich nákladov aj z nákladov, ktoré žalobca musí v súvislosti s neoprávneným odberom plynu vynaložiť a ktoré by mu nevznikli, ak by k neoprávnenému odberu plynu nedošlo) a len ak to nie je možné, škodu určenú výpočtom podľa vyhlášky na tento účel vydanéj. Súdy nižších inštancií v prejednávanej spore vo vzťahu k ustáleniu výšky požadovanej náhrady škody dospeli k záveru, že žalobca neuniesol dôkazné bremeno majúce za nepostačujúce formálne vykonanie fiktívneho odpočtu v zmysle vyhlášky, ktorej „ustanovenia sa použijú len v prípade, ak skutočne vzniknutú škodu nemožno

vyčísliť na základe objektívnych a spoľahlivých podkladov, čo v danom prípade bolo možné zistením, či meradlo bolo skutočne funkčné.“ Súd prihliadali aj na to, že žalobca netvrdil, že by žalovaná za odobratý zemný plyn riadne neplatila aj v období zisteného neoprávneného odberu. Odvolací súd sa (odhliadnuc od spotrebiteľského charakteru konania) ani v tomto smere neodklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu. Správnosť jeho úvah o potrebe ustálenia skutočnej, nielen všeobecne záväzným právnym predpisom prezumovanej výšky škody spôsobenej neoprávneným odberom plynu, a teda aj ich ústavnú udržateľnosť, medzičasom potvrdil ústavný súd v náleze sp. zn. III. ÚS 114/2020 (v podrobnostiach viď bod 20. tohto rozsudku dovolacieho súdu).

23. Zhrnúc uvedené dovolací súd uzatvára, že pri zodpovedaní dovolateľom nastolených právnych otázok sa odvolací súd neodklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, preto je jeho dovolanie podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP neprípustné, čo je dôvod jeho odmietnutia podľa § 447 písm. c) CSP. Vzhľadom na potrebu rozhodnutia aj o dovolateľom nastolenom dovolacom dôvode podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP ale dovolací súd dovolanie zamietol (§ 448 CSP) ako celok.

24. V dovolacom konaní úspešnej žalovanej dovolací súd priznal náhradu trov dovolacieho konania voči žalobcovi (§ 255 ods. 1 CSP).

25. Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.